

**R. P. Francisci Svarez Granatensis, E Societate Iesv
Doctoris Theologi; Et In Conimbricensi Academia
Sacrarvm Litterarvm Olim Primarii Professoris Emeriti De
Divina Gratia Pars ...**

Continens Prolegomena sex, & duos priores libros De Necessitate Divinæ
Gratiæ Ad Honesta Opera

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, 1620

Cap. VI. De Patribus, qui veram de gratia doctrinam nobis tradiderunt; &
contrarias hæreses confutarunt.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94086](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94086)

iusticiam coram Deo obtinendam, catholicam doctrinam tradit. Ac tandem in sess. 14. quomodo possit iusticia semel habita, & per actualia peccata postea perditam iterum recuperari, docet: ideoq; in his omnibus locis verâ de gratia, & sanctificatione hominis doctrinam inculcat, sed præcipue, magisq; ex instituto illam in sess. 6. tradit. Quia verò contra Pelagium, eiusque reliquias multa decreta canonica iam antea edita fuerant, & novi hæretici innumeros errores circa Dei gratiam, & hominis libertatem, ac veram iustificationem, remissionem peccatorum, operumque necessitatem, ac meritum multiplicauerant; ideo contra antiquos hæreticos tribus tantum canonicis, & totidem ferè capitulis doctrinam prius præstringit: postea verò per plura capita, & alios triginta canones tam copiose, distincte, & efficaciter novos hæreticos insequitur, ut omnes eorum hæreses damnet, & evertat. Quæ omnia ex discursu totius materię euidentiora fiunt: nam huius Concilij decretis nostram doctrinam præcipue confirmabimus, & in illis elucidandis, & iuxta veram Concilij mentem exponendis totis viribus incumbemus. Conduceret autem non parum ad ipsius Concilij intelligentiam, integra eiusdem synodi acta inspecta habere, illa tamen hæcenus typis mandata non sunt; neque manu scripta ad manus nostras peruenerunt.

CAPVT VI.

De Patribus, qui veram de gratia doctrinam nobis tradiderunt, & contrarias hæreses confutarunt.

1.
Patres ante
Pelagium
paucis de
gratia tradi-
diderunt.

Hilarius.

2.
Prosper.

Quoniam verâ doctrina de gratia inter hæreses contrarias versatur, quarum altera liberum arbitrium, alia gratiâ, eiusve necessitatem negat, ideo aduertere oportet, hæresim negantem libertatem arbitrii antiquiorem multo esse errore Pelagij negantis gratiâ necessitatem. Vnde factum est, ut Patres, qui Pelagium præcesserunt, sæpè de libertate arbitrii ex professo disputent, & contrarias hæreses impugnent; de gratia verò Dei pauca tradant, & non ex instituto, sed obiter, & quasi aliud agentes. Et ideo Pelagiani, multoq; magis Semipelagiani Augustino obijcere solebant, quod nouam doctrinam, & non solum antiquis Patribus vel contrariam, vel saltem inuisam, verum etiam ab ipso antea non traditam, ad impugnandum Pelagium induceret. Ita refert Hilarius epist. ad Augustinum dicens. *Ad summam, fatigatis omnibus nobis, ad id prosecutio eorum, vel potius querela conuertitur, consentientibus etiam his, qui hanc definitionem improbare non audent, ut dicant, quid opus fuit huiusmodi disputationis incerto tot minus intelligentium corda turbare? Neque enim minus vtiliter sine hac definitione, aiunt, tot annis à tot tractatoribus, tot præcedentibus libris, & tuis, & aliorum, tum contra alios, tum maxime contra Pelagianos (qui enim hæc dicebant, Semipelagiani erant) catholicam fidem fuisse defensam.*

Eadem fuit Prosperi intentio in epistola sua, cum dixit. *Ilud etiam qualiter diluatur, quasumus patienter, insipientiam nostram ferendo, demonstres, quod retractatis priorum de hac re opinionibus, penè omnium par inuenitur, & una sententia, qua propositum, & prædestinationem Dei secundum præscientiam receperunt: & ob hoc Deus alios vasa honoris, alios contumelie fecerit, quia finem vniuscuiusque præuiderit, & sub ipso gratia adiutorio, in qua futurus esset voluntate, & actione præficerit.* Nam licet hæc verba de prædestinatione potius, quàm de gratia scripta sint, nihilominus quæstiones de gratia, & prædestinatione inter se connexæ habitæ sunt, ut quæ de gratia tota, seu de initio eius dicuntur, de prædestinatione dicta esse credantur, & e cõuerso. Nam Augustinus vnum

ex alio colligere visus est, & ab vno ad aliud sæpè transitum facere visus est argumentando, ac subinde ex eisdem Scripturæ testimonijs ambas de gratia, & prædestinatione quæstiones definire. Et ideo Semipelagiani à tota illa doctrina abhorrebant, & tanquam nouam vitandam censebant. Quod his verbis testatur Prosper epist. ad Rufin. *Ab hac autem confessione gratia Dei ideo quidam resiliunt, ne cum eam talem confessi fuerint, qualis diuino eloquio predicatur, & qualis opere suæ potestatis agnoscitur, etiam hoc necesse habeant confiteri, quod ex omnium numero hominum per secula cuncta natorum certus apud Deum, definitusq; sit numerus prædestinati in vitam æternam populi, & secundum propositum Dei vocantis electi. Quod quidem tam impium est negare, quàm ipsi gratia contrariare.* Cum ergo idem de gratia, quod de prædestinatione sentiunt Semipelagiani, in vtraque Augustini sententiam, tanquam nouam, respuebant. Vnde Prosper in priori epistola, ita de eisdem Semipelagianis ad Augustinum loquitur. *Scripta Beatitudinis tue validissimis, & innumeris testimonijs diuinarum Scripturarum proferimus, ac secundum formam disputationum tuarum aliquid etiam ipsi, quo concludantur, adstruimus: obstinationem suam vetustate defendunt. Et ea, quæ de epistola Beati Apostoli Pauli Romanis scribentis ad manifestationem diuinæ gratiæ præuenientis electorum merita proferuntur, à nullo vnquam Ecclesiasticorum ita esse intellecta, ut nunc sentiantur, affirmant.*

Ve ergo Augustini doctrinâ ab hac calumnia vindicemus, ostendamusque quanti sit ponderis in hac materia eius authoritas, tria tempora distinguere oportet, scilicet, ante Pelagium, exorto, & durate Pelagio, eiusque reliquijs, & post Pelagium, eiusq; hæresim prorsus extinctam: & de singulis temporibus his breuiter explicandum est, quid Patres illorū temporum de gratia senserint, quidve de illa scriptum reliquerint. De Patribus primi temporis, quod attinet ad controuersiam de causa, vel merito diuinæ electionis, aut prædestinationis ex parte hominis prædestinati in lib. 3. de Auxilijs cap. 8. ostendi, licet quæstio illa ante Augustinum non fuerit ex professo à Patribus tractata, quia temporum occasio illam non postulauit, nihilominus nihil Patres antiquos docuisse sententiâ Augustini contrarium. Quia ubi requirere videntur præscientiam meritum ad prædestinationem, loquuntur de prædestinatione ex parte vltimi effectus eius, qui est collatio gloriæ. Vbi autem de primo effectū, qui est Dei vocatio, vel de toto negotio salutis loquuntur, illud referunt in gratuitam Dei voluntatem, ut ibi adnotaui. Hoc autem multo certius est de controuersijs ad gratiam Dei spectantibus.

Vnde duo dicenda sunt de Patribus Pelagio antiquioribus. Vnum est, licet ex professo de gratia Dei non disputauerint, quia nondum in Ecclesia controuersia illa exorta erat, nihilominus nihil doctrinæ Augustini de gratia Dei contrarium docuisse, neque villo modo Pelagij, aut sectatorum eius, seu Semipelagianorum opinionibus fauuisse. Aliud est, in his, quos illi antiqui Patres, vel exponentes Scripturam, vel populum docentes, vel per aliam occasionem de gratia breuiter docuerunt, virtute contineri veram doctrinam de gratia, quam postea Ecclesia contra hæreticos declarauit. Vtrumque horum ostendi latè in lib. 2. de Prædest. cap. 8. tum varijs coniecturis, tum nonnullis Patrum testimonijs, tum ex dictis Pontificum, tum ex eiusdem Augustini responsionibus. Quibus nunc addo Paulum Orosium lib. Apolog. Orosij contra Pelag. in princip. dicentem, Patres, & qui iam quiescerunt martyres, & concordēs, Cyprianus, Hilarius, & Ambrosius, & quibus etiam nunc permanere adhuc in carne necessarium est, qui sunt columna, & firmamenta Ecclesiæ catholice, Aurelius, Augustinus, & Hieronymus multa iam aduersus hanc nefariam hæresim absque designatione nominum hereticorum scriptis probatissimis ediderunt. Sed de Hieronymo, & Augustino statim dicemus, de alijs verò antiquioribus

3.
Tria tempora
per se perspi-
cuius causam
sa distin-
guuntur.

4.
Patres anti-
quiores
Pelagio, nisi
Augustino
contrarij, sed
vera gratia
fundamen-
ta seruati.

antiquioribus intelligendum est, ut diximus, scriptis-
se contra Pelagium, non per se, & ex professio con-
trarium docendo, quod de illis tribus Patribus, quos
Orosius commemorat, in dicto capite octavo, breui-
ter ostendimus. Nunc verò præter eas, quæ ex Cypria-
no breuiter contra Semipelagianos refert Augustin.
libro de Prædestinatione Sanctorum capite decimo
quarto, ex libro de Mortalitate & de Bono perseverant.
capit. 2. & 19. ex lib. de Orat. Dominic. & ex lib. 3. ad
Quirin. capite 4. præter hæc, inquam, addenda nobis
est epistol. 2. eiusdem Cypriani, quæ de gratia Dei in-
scribitur, ubi inter alia cum de conuersione sua, & de
efficacia baptismi erga se multa dixisse, notandam
sententiam profert, dicens: In proprias laudes odiosa ia-
ctatio est, quamvis non iactatum possit esse sed gratum quid-
quid non virtuti hominis adscribitur, sed de Dei munere præ-
dicatur, ut iam non peccare, esse ceperit fidei, quod ante pecca-
tum est, fuerit erroris humani. Dei est, inquam omne, quod
possumus.

5. Cyprianus, Ambrosius de gratia
cora.

Præterea id comprobare possumus alia insigni
Ambrosij sententia in epist. 37. libro 5. Vbi de episto-
la Pauli ad Ephesios ait. Nulla epistola tantum benedictio-
nis inepit inplebem Dei, quantum ista, in qua non solum
benedictio nostra Deo sed in omni benedictione benedictos & spi-
rituali, & in celestibus significat diuina locuples gratia te-
stis, & prædestinatos nos in adoptionem filiorum, in filio quo-
que Deo nos cumulat gratia. Et infra. Sorte nos in ipso con-
stituit, ut quæ sunt legis implerentur in nobis, & quæ gra-
tia. Specialius verò tam præparationem, seu præ-
uentionem, quam cooperationem diuinæ gratiæ
verbis (ut sic dicam) Augustinianis declarat libro
primo in Lucam circa illa verba, Visum est & mihi,
sic dicens, Non ipsi soli visum est, non enim voluntatem tan-
tum humana visum est, sed sicut placuit ei (inquit) qui in me
loquitur Christus, qui vidit, quod bonum est, nobis quoque
bonum videri posuit, operatur. Quem enim miseratur, & vo-
cat. Et ideo qui Christum sequitur, potest interrogatus, cur
esse voluerit Christianus, respondere, visum est mihi. Quod
cum dicit, non negat Deo visum, à Deo enim præparatur vo-
luntas hominum. Vt enim DEVS honoretur à Sancto,
gratia DEI est. Et tract. in Symbol. Apostol. capite
quarto, inde diuinitatem Spiritus Sancti ostendit,
quod ubi vult, in quos vult, & quantos vult, & quantum
vult inspirat sua propria voluntate. Repletque gratia sua
quos vult, & quantos vult, & quantum vult sua propria vo-
luntate. Quæ verba sunt profecto valde notanda pro
grauioribus quæstionibus de efficacia diuinæ gratiæ,
& de diuina electione, ac prædestinatione.

6. Nazianzenus, in qua dissi-
milis de gra-
tia sua

Neque multum dissimilia sunt verba Nazianzeni
oratione quadragesima quarta, in sanctum Penteco-
stem, ubi hanc habet inuocationem, Ad spiritus myste-
ria explicanda spiritus ipse mihi adsit, tantamque dicendi fa-
cultatem tribuat, quantam cupio, aut si non tantam, at certe
qua huic festi celebrati par sit. Ac profecto aderit heriliter,
non seruuliter, nec iussim, aut imperium expectans. Spirat
enim ubi vult, & super quos vult, quando, & quantum. Sic
nos spiritu afflati, & cogitamus, & loquimur. Vnde idem
Nazianzen. oratione decima nona, §. Sed inter omnia,
enumeraturus varias Sanctorum virtutes, nimirum
patiētiam Iob, Moysis mansuetudinē, & similes, hæc
verba interponit: Pro ea, scilicet, gratia, quam quisque à
Deo consequutus est. Quibus verbis & gratiæ necessita-
tem, & efficaciam, & voluntariam Dei distributio-
nem docuit, ut ibi Elias notauit. Alium præterea lo-
cum ex dicta oratione 44. ponderauit Augustinus
lib. de Bonorum perfect. capite 19. quem his verbis
refert, Vnius Deitatis quæ vos consuevit Trinitatem. Si
vero aliter vultis, dicite, vnius essentia. & Deus vocem dari
vobis à sancto spiritu deprecabitur: id est, rogabitur Deus, ut
permitteret vobis dari vocem, quia quod creditis, confiteri pos-
sit. Dabit enim certus sum. Qui dedit quod primum est, dabit
& quod secundum, qui dedit credere, dabit & confiteri. Vnde
colligit Augustinus, sententiam Nazianzeni esse,
non tantum fidei confessionem, sed etiam fidem

Pars I.

ipsam, quæ est iustitiæ fundamentum, esse donum
Dei. Veruntamen locus ille aliter legitur in noua Bil-
lij translatione, scilicet, Trinitatem ò viri, vnius Deitatis
esse fateamini, aut si magis placeat, vnius naturæ: atque hanc
vocem, Deus, à spiritu vobis postulabimus, dabit enim profecto
secundum, qui dedit primum. Iuxta quam lectionem
per primum non intelligit fidem, nec per secundum
confessionem fidei, sed per primum, & secundum intel-
ligit vnum & alterum modum confitendi Trinita-
tis fidem. Illi enim, ad quos loquebatur, ab Arianis
iam dissentiebant, & Trinitatem vnius naturæ,
seu Deitatis esse fatebantur, adhuc tamen Trinita-
tem vnum Deum esse, dicere verebantur. Ait ergo
Gregorius, sperare se, ut qui primum dedit, si in eo
perseuerent, det etiam secundum: quem sensum et-
iam ibi Nicetas notauit. Nihilominus tamen et-
iam hoc modo Nazianzenus ibi fatetur, fidem esse
donum Dei: nam cum dicit, confiteri Trinitatem esse
vnius Deitatis, atque vnum Deum, donum Dei esse,
non intelligit solum de confessione vocis, sed maxi-
me de confessione mentis, hanc enim persuadere co-
nabatur, ergo illam præcipue intelligit donari à Deo,
& deinde modum etiam concipiendi, & explicandi
tale mysterium.

Est etiam insignis locus apud eundem Nazianze-
num oratio. 31. paulò post medium, ubi tractans illa
verba Matth. 19. Non omnes capiunt verbum hoc, sed quibus
datum est, dicit. Cum audis, quibus datum est, addit, volenti-
bus datum est, atq. ijs, qui ea animi prouisione sunt. Etenim gratia com-
cum illud audis, non est volentis, neque currentis, sed miseren-
tis Dei, idem tibi existimandum censeo. Quoniam enim non-
nulli sunt, qui ob recte facta ita animis efferuntur, ut id totum
sibi ipsis adscribant, nec quidquam Creatori, & sapientia
eorum auctori, ac bonorum omnium supplicatori acceptum
ferant, his verbis docet Paulus, quod ipsum recte velle, diuino
auxilio indigeat, imò ut rectius loquar, voluntas quoque ipsa,
& electio eorum, quæ recta, & cum officio coniuncta sunt, di-
uinum quoddam beneficium est, atque à Dei benignitate ma-
nans. In qua sententia optimè conuenit Nazianzen.
cum Augustino, & non solum Pelagium, sed etiam
Semipelagianos confundit. Addit tamen statim Gre-
gorius expositionem illius testimonij Pauli, Non est
volentis, id est, non est solius volentis, sed etiam Dei
miserentis. Quæ expositio Augustino non probatur
in quæstione secunda ad Simplicianum. Tamen
quidquid sit de expositione verborum Pauli, (quod
postea videbimus) in dogmate nulla est diuersitas,
nam quod Nazianzenus ait, Velle nostrum non ita
esse solius Dei, quin etiam sit ipsius hominis, certissi-
mum est, & fatetur idem Augustinus supra, & in En-
chiridione capit. 32. & lib. 1. de doctrina Christiana
cap. 23. Quod verò Augustinus magis explicauit, vel-
le nostrum tribui etiam Deo soli, quia non solum ad-
iuuat, sed etiam præparat voluntatem, hoc non ne-
gauit Nazianzenus, sed indicauit potius, cum non
contentus dixisset, quod velle nostrum Dei auxilio
indigeat, addidit, imò ut rectius loquar, voluntas ipsa, &
recta electio à Dei benignitate manat, significans, non so-
lum cooperationem, sed etiam initium bonæ volun-
tatis à Deo esse. Vnde postea adiungit, Ita quoniam vel-
le quoque ipsum à Deo est, optimo iure totum Deo assigna-
uit.

Præterea Opratus Mileuitanus Augustino etiam
antiquior (ut ex eodem Augustino constat libro se-
cundo, de Doctrina Christiana cap. 40. ubi eum tan-
quam iam mortuum allegat) Opratus (inquam) lib. iam factus,
2. contra Parmenianum, versus finem, eundem lo-
cum Pauli tractans partim gratiæ suffragari videtur,
partim refragari. Dum enim Parmenianum repre-
hendit, quod Donatianos defenderet, qui sibi sancti-
tatem, & innocentiam tribuebant, inquit, Ioannes A-
postolus profiteri non audeat, innocentiam, qui ait. Si dixerim-
mus, quia peccatum non habemus, nos ipsos decipimus, & ve-
ritas in nobis non est. Et adiungit. Hoc qui dixit, sapienter se
ad Deum gratiam referuauit. Est enim Christiani hominis quod
bonum

lectio varia
Nazianzen
conciliatur.

7. Insignis la-
cus omnes
aduersariis
fundens.

8. Opratus ex-
plicatus est.
iam factus.

bonum est, velle, & in Deo, quod bene voluerit currere, sed homini non est datum perficere, ut post gratia, quae debet homo implere, vellet aliquid Deo, ubi deficienti succurrat, quia ipse solus est perfectio, & perfectus solus Dei filius Christus, ceteri omnes semiperefecti sumus, quia nostrum est velle, nostrum est currere, Dei perficere. Vnde Beatus Apostolus Paulus ait, non est volentis, neque currentis, sed Dei miserentis. Vbi aliam expositionem horum verborum Pauli indicat, nimirum velle & currere posse ab homine in hac vita fieri, peruenire autem ad terminum, & ad perfectionem carentem omni macula, non esse opus hominis, sed solius Dei, nec vitae praesentis, sed futurae. Praetermissa verò nunc expositione, quod ad doctrinam attinet, cum dicit, velle, & currere esse hominis Christiani, non intelligit esse solius hominis, sed cum adiutorio gratiae, quod Christianis hominibus etiam viatoribus datur, & ideo etiam dixit, hoc velle, & currere, esse in Deo, & peccati carentiam gratiae Dei reservari.

9.
D. Ephrem
nondum or-
tum Pelag
corruptum.

Praeterea Sanctus Ephrem, qui multo ante Pelagium scripsit, multa in suis operibus de diuina gratia tradit, quae cum definitionibus ab Ecclesia postea factis mirè consentiunt. Nam in primo tomo opusculi de Timore animi, omnia tribuit diuinae gratiae, & amicorum preces postulat. Vt diuina (inquit) gratia in anima mea resplendeat, mentemque tenebris circumfusam illuminet, promptusque ac dignus efficiar, precibus vestris mediantibus, qui penitentiam agam, & veniam merear. Et infra, Exhilarant vnde diuinae gratiae, iubarque Sancti Spiritus nostra pectora, faciuntque, ut anima repente omnium rerum terrenarum, cupiditatumque carnalium, ac noxiarum obliuiscatur, fouent igitur vnde diuinae gratiae intellectum simul, & animam. Ac deinde comparat animam gratia affectam horto suauissimos fructus ferenti, Ita enim (ait) & diuinae gratiae fructus, ac medicamentis nobis splendorem, dulcedinem, letitiamque praebent, quod latè prosequitur. Et inferius opusculi 37. integrum habet tractatum, seu concionem de diuina gratia, in qua variis modis eius necessitatem tam ad vincendas tentationes, quam ad bene operandum declarat, & inter alia dicit, Instar matris vbera praebet tibi, & velut infantem ab insidiatoribus custodit te, tanquam paruulum incautum gubernabit te, & in virum perfectum te formabit. Quibus verbis initium, & consummationem, ac proinde totum virtutis progressum gratiae tribuit. Rursusque sermone 1. de Compunct. inter alia dicit, Quanta nobis quotidie pro sua bonitate largiatur Deus, sedulo consideremus vniuersi, semper eius gratia corda nostra visitat, & si locum sibi paratum inuenierit, ingreditur. Et infra, Cum ad nos visitandos gratia ingredi cupiat, cum introeundi, & quiescendi in nobis, sicut volebat, non inuenit locum, illico recedit. Veruntamen cor nostrum dulcedine luminis sui pulsatur, ut respiciat, & intromittatur ipsa, ut sic lucis dulcedine affectus homo ipsam inquirat, nequit enim penitus nos gratia deserere, à propria enim ipsius benignitate eo adigitur, ut omnium nostrorum misereatur. Similia multa habet in tomo secundo in opusculi de Agone, seu luctamine spirituali circa finem, ubi inter alia inquit, Facta est gratia tua seruo tuo, refugium, & virtus, gloriatio, & protectio, & esca spiritualis suauitatis, & lumine plena. Et in tomo 3. in sermone Ascetico de Vita religiosa, versus finem inter alia inquit, Absque gratia adminiculo non praeualet cor Deo placere viribus suis, verum ut ipsi placeat, ab ea accipit, & ex eius vino potum eidem offert. &c. Et plura habet similia in sermone de Muliere peccatrice.

10.
Sequitur
Macarius.

Macarius item Aegyptius, qui ferè aequalis fuisse creditur Ephrem, integram ferè scripsit homiliam de gratia Dei, quae est decima septima, ex quinquaginta, quae in tomo secundo Bibliothecae nomine ipsius habentur, & è graeco in latinum translata dicuntur ex Bibliotheca Regia Gallicana, ibi ergo inter alia in principio dicit, Ob id, quod homo transgressus est mandatum, diabolus operuit vniuersam animam caliginoso velamine, verum postea accessit gratia, & exiit planè velamine illo, &c. Et infra, Quemadmodum sine aqua piscis vi-

ueri non potest, nec ambulare quis sine pedibus, aut absque oculis videre lumen, vel loqui, cum lingua careat, aut audire sine auribus, sic sine Domino Iesu, & efficacia diuina virtutis, non potest quisquam cognoscere mysteria, aut sapientiam Dei, aut esse diues, & Christianus. Nam qui ducuntur, & reguntur secundum interiorem hominem à potentia diuina, ipsi sunt sapientes, milites fortes, & Philosophi Dei. Multaque testimonia ex antiquis Patribus refert Coctius lib. 1. Thesaur. art. 4. In quibus oportet, ut prudens lector aduertat, inter ea, quae de gratia Patres dicunt, etiam de libero arbitrio miscere sermonem, & interdum aliquas proferre sententias, quae nisi in debito sensu accipiantur, cum locutionibus Semipelagianorum affinitatem habere videri possunt. Veruntamen Patres eo tempore simpliciter, & fidenter loquebantur, quia nondum Semipelagiani exorti erant, neque prauus illorum sensus in suspicionem venerat. Re tñ vera nunquilli Patres tribuunt soli libero arbitrio meritum gratiae, neque bonum, ac pium illius usum à gratia separant, sed solum docent, cum gratia esse necessarium, ut ex alijs eorum verbis, & sententijs manifestè constet, & in dicto cap. 8. libri 2. de Praedest. latius explicauimus.

Lux ad res illas
Patres anti-
quos tenent.

Sequitur dicendum de secundo tempore, in quo Pelagius errorem suum contra diuinam gratiam seminare coepit, contra quem eodem tempore duo Ecclesiae lumina, quae tunc erant columnae, & firmamenta Ecclesiae, Hieronymus, & Augustinus, ut Orosius dicit, pro diuina gratia pugnarunt, & accuratissime scripserunt. Quorum virorum tanta fuit semper auctoritas in hac praesentis materia, ut ad obtundenda haereticorum ora sufficiat. Vnde Gelasius in epistola quinta, ad Episcopos per Picenum contra nouum quandam haereticum Pelagianae praedicatorum, sic inquit. Adhuc maius scelus accersit, ut sub conspectu, & praesentia sacerdotum beatae memoriae Hieronymum, atque Augustinum Ecclesiasticorum lumina Magistorum, musica moritura, sicut scriptum est, exterminans oleum suauitatis, lacerare contenderet. Vnde idem Gelasius Papa in cap. Sancta Romana, non solum Hieronymi opuscula ab Ecclesia Romana recipi, sed etiam in materia de gratia, & libero arbitrio eas dicit sentire, quae Hieronymus sentit, & libros Rufini, qui à sententia Hieronymi in hoc discrepant, hoc maxime titulo suspectos habet, & apocryphos reputat. Ante Gelasium etiam Paulus Orosius cum ipso Pelagio in sacerdotum conuentu disputans, horum duorum virorum auctoritate maxime illum confundit, dicens. Hoc Augustinus Episcopus scriptis suis, sicut audistis, exhorruit: hoc in ipsius nunc beatata. Pelagius scriptis suis responsione condemnat. Hoc & Beatus Hieronymus, cuius eloquium vniuersus Occidens, sicut ros in velus expectat, in epistola sua, quam ad Cresiphontem scripsit, condemnat. Similiter, & in libro, quem nunc scribit, collata in modum Dialogi altercatione confutat.

De secundo
tempore &
auctoritate
Hieronymi,
Augustini.

Cap. Sancta
Romana.

Orosius in
apolog. con-
tra Pelag. de
arbitrio li-
bertate.

Ex quibus verbis intelligimus, primum opus à Hieronymo scriptum contra Pelagianos fuisse epistolam ad Cresiphontem, postea verò dialogos contra eosdem elaborasse eo tempore, quo Orosius apud ipsum Bethleem hospes erat, & ad pedes eius sedens (ut ipse ait) timorem Domini discebat. Et quauis Orosius vnum tantum videatur dialogum contra Pelagianos commemorare, tamen sub illo totum dialogorum opus comprehendit. Quorum mentionem facit idem Hieronymus in Prooemio libro 4. in Ieremiam, ubi de Pelagio ait, Non solum in Occidentis, sed & in Orientis partibus bilare, & in quibusdam insulis praecipueque Sicilia, & Rodi maculare plerosque, & crescere per dies singulos, dum secretò docent, & publice negant. Cui respondere, diu tacens, & dolorem silentio deuorans, crebra fratrum expositulatione compulsum: nec tamen hucusque prorupi, ut auctorum nomina ponerem, malens eos corrigi, quam infamari. Nec enim hominum, sed erroris inimicus sum: qui mihi ut vicem talionis, & gemitum sui doloris illiderent, veteres magistrorum suorum calumnias concinnantes, in tantum elingues, & miseri demonstrati sunt, ut maledicere quidem suis verbis potuerim. Quorum tunc temporis editis aduersus

12.
Quae contra
Pelag. Hier-
onymi do-
cui.

aduersus eos libros, nemo confutata sunt: quos qui legere voluerint, liquido peruidebunt canes eos, iuxta Esaiam, esse mutos, qui latrare nesciant, habentes quidem voluntatem, & rabiem mentientis, sed artem fingendi, & latrandi non habentes. Quibus loquar compendio. Aut bona sunt, quae doceris aut mala. Si bona, defendite liberè: si mala, quid occultè miseros ingulatus errore? Ac tandem in fine sub conditione nouum opus promittit, dicens, Verum hac in proprio, nisi ore tacerint, opere plenus exequemur. Denique Prosper libr. de Ingratis capit. 2. inter Patres, qui post Apostolicam Sedem, & Palæstinam synodum, Pelagianam doctrinam confutauerunt, ponit Hieronymum, de quo ita honorificentissimè scribit.

Tunc etiam Bethleipraclari nominis hospes, Hebraeo simul, & Graeco, Latinoque, venustus Eloquio, morum exemplum, mundi magister Hieronymus libris valde excellentibus hostem Disscutit: nosque dedit, quo turbine veram Vellent exorta lucem obscurare tenebrae.

13. *Atticus ore hostis commotus, non scripsit.*
Prius vero, quam de Augustino dicam, aduerto, Prosperum eo loco statim post Hieronymum ponere Atticum Constantinopolitanum inter præcipuos gratia Dei defensores contra Pelagium, cuius meminit etiam Caelestinus Papa in epist. ad Nestor. apud Baron. Anno 430. num. 14. his verbis: Sanctæ recordationis Atticus Catholicae fidei magister, & vera beati Ioannis in ista successor, eos (id est Pelagianos) ita percutit, ut pro re communit, ut ijs nec standi illi copia praestaretur. Et infra dicit, tunc Atticum ad Romanam sedem misisse, quæ contra Pelagianos ab ipso acta fuerunt. Sed hæc Acta non extant, nec scripta aliqua huius sancti viri contra Pelagium; imo verisimile est, illum non scriptis, sed sermonibus Pelagianam hæresim impugnasse, potestate autem sua, & virtute illius authores, vel defensores Constantinopoli eiecisse, hoc enim significat Prosper supra dicens.

Quid loquar? & cura magna, quam gessit in vrbe, Constantinopoli docto bonus ore sacerdos Atticus, antiqua legatos hereticorum Confutando fide.

Vbi pondero verba illa docto ore, indicat enim non scriptis, sed disputationibus, & concionibus veram de gratia doctrinam defendisse. Quod ideo obiter aduerto, ut constet, in Oriente non solum Hieronymum ibi hospitem tantum, ac peregrinum, sed etiam Doctores ipsos Græcos & orientales in eandem doctrinam tanquam fidem antiquam conspirasse; ut merito Caelestinus in citata epistola dixerit, Eodem tempore Orientem, & Occidentem telis unitatis Pelagium, & Caelestinum, & sua doctrina sequaces prostrasse. Quibus consonant, quæ Prosper in eodem carmine refert, & Ephesum, & Siciliam, sed præcipuè Africam contra Pelagianos pugnasse, & inter omnes præcipuè Augustinum, de quo hæc subiungit.

14. *D. Augustinus morum compendioso Pe- lagioque sequacibus d. pro d. scrip. tione co- munit.*
Augustinus erat, quem Christi gratia cornu Vberiore rigans, nostro lumen dedit auro, Accensum vero de lumine: nam cibus illi, Et vita, & requies Deus est: omnisque voluptas Vnus amor Christi est: vnus Christi est honor illi; Et dum nulla sibi tribuit bona, fit Deus illi Omnia: & in sancto regnat sapientia templo.

Vnde idem Prosper in epist. ad Rufinum in principio, cum Sedem Apostolicam, & Concilia Pelagium damnasse retulisset, subiungit, Beatissimus quoque Augustinus præcipua vtiq; in hoc tempore portio Domini sacerdotum (hæc hæreticorum versutias) copiose, & pulchre in multis voluminibus destruxit, vi potenter multa Dei dona, quibus illi abundantissime spiritus veritatis impleuit, habens etiam hanc scientiam, & sapientiam ex Dei charitate virtutem, ut non solum istam adhuc in suis detractionibus palpitantem, sed etiam multas prius hæreses in dicto verbi gladio debellaret. Et in fine epistolæ sic monet Rufinum. Tu autem dilectissime, & venerandissime mihi frater, si vere de his questionibus instrui desideras, sicut desiderare te conuenit, ipsi beati Augustini disputationibus cognoscendis

Pars I.

impende curam, ut in consuetudine Dei gratia defecatisimam, ac saluberrimam Euangelicam, Apostolicamque doctrinam intelligentiam consequaris. Denique statim in proœmio ad obiectiones Gallorum, Sanctæ (inquit) memoria Augustinus contra Pelagianos inimicos gratia Christi, & liberi arbitrii decomptores per multos annos Apostolicè asseruit literisque mandauit. Vbi vnica illa voce, Apostolicè, auctoritatem librorum Augustini in hac materia eximie commendauit.

Non tamen dicit, Augustinum Apostolicè scripsisse, quia vel Scriptor canonicus fuerit, vel quia infallibilem habuerit Spiritus Sancti assensum in scribendo, sicut Apostoli habuerant: hoc enim alienum à sensu Prosperi, & totius Ecclesiæ est, sed dicit Apostolicè scripsisse, vel quia suam de Gratia doctrinam ex Apostolo Paulo præcipuè sumpsit, & validissimis eius testimonijs illam confirmat, vel certè quia tam verè, ac fideliter de gratia scripsit, ut Apostolica Sedes Augustini doctrinam in his, quæ ad dogmata pertinent, suam effecerit, ac probauerit. Nam Caelestinus Papa in epist. 1. ad Episcop. Gallia, ut supra vidimus, Augustini doctrinam valde commendat; Quem nulum vnquam sinistra suspitionis saltem rumor aspersit. Et illi epistolæ adiunguntur capitula ex Augustini doctrina desumpta, quæ tanquam veram, & certam, ac necessariam de gratia doctrinam continentia omnibus proponuntur. Et similes sunt canones Concilij Araucanici à Leone Papa (ut creditur) missi, & auctoritate Apostolica confirmati, nam omnes etiam illi ex Aug. doctrina sumpti sunt. Et de illis loqui videtur Hormisdas Papa in epist. 67. ad Possessorem, cum dicit, in Scrijs Ecclesiasticis contineri expressa capitula, in quibus expresse continetur, quid Romana, hoc est, catholica Ecclesia de gratia, & libero arbitrio sentiat. Vbi etiam addit, eandem doctrinam ex varijs libris Augustini, & maximè ad Prosperum, & Hilarium, id est, de Prædestinat. Sanctorum, & dono perseverantiæ, posse cognosci. Quæ magna laus est doctrinæ Augustini. Denique Ioannes II. in epist. ad Illustres quosdam Senatores, non de gratia, sed de mysterio Incarnationis contra Nestorium, & Eutychem disputans, allegaturus Augustinum præmittit: Item Sanctus Augustinus, cuius doctrinam secundum præcessorum meorum statuta Romana sequitur, & seruat Ecclesia. Vbi vniuersè de Augustini doctrina loquitur, blor. & intelligit autem de doctrina dogmatica, seu quæ ad fidei mysteria explicanda, & confirmanda pertinet. Hinc verò colligere nobis licet, hoc maxime habere verum in doctrina, quam Augustinus de gratia tradidit: nam illius ductum, iudiciumque sequuta Romana Ecclesia, inimicos gratia Christi prorsus euerit, ac de illis triumphauit.

At verò fortè aliquis obijciat, hinc sequi, totam Augustini sententiam de gratia, esse de fide, neminemque posse in re aliqua in hac materia, ab Augustino discedere, quin à doctrina certa, & catholica deuiare censeatur. Respondeo in primis, hoc non simpliciter sequi de tota doctrina, sed de illa, quam Ecclesia probauit, ac definiuit. Tum quia in dicta epistola Caelestini post capitula omnia doctrinam fidei continentia adiungitur: Profundiores definitiones verò difficilioreque partes incurrentium questionum, quas bus Ecclesia latius pertractarunt, qui hæretici resisterunt, sicut non audeamus contemnere, ita non necesse habemus asstruere. Et redditur optima ratio. Quia ad constituendum gratiam Dei, cuius operi, ac dignationi nihil penitus subtrahendum est, satis sufficere credimus, quidquid secundum prædictam regulam Apostolica nos scripta docuerunt. Et simili modo Leo Papa dum certas regulas, seu capitula misit ad Episcopos Araucanici Concilij, quæ ex libris Augustini decerpit, eo ipso ostendit nolle se totam doctrinam de gratia indiscriminatim definire, seu tanquam de fide probare, sed ea tantum, quæ præscriptis verbis, ac certis canonibus digesta sunt. Hinc verò colligere possumus, quidquid Augustinus de gratia docet, quod

15. *Explicatur Prosper in eo quod dixit Aug. Apostolicè scripsisse.*

Habetur tom. 4. Bibliothecæ & a. ad Baron. an. 534. n. 24.

16. *Obiectio: Solutio omni- nino tenen- da in doctri- na Aug. cum doctrina fidei continentia adiungitur: Profundiores definitiones verò difficilioreque partes incurrentium questionum, quas bus Ecclesia latius pertractarunt, qui hæretici resisterunt, sicut non audeamus contemnere, ita non necesse habemus asstruere.*

R. 2.

quod cum illis Ecclesiæ definitionibus sit necessariò connexum, omnino sequendum, & tanquam certum tenendum esse. Quia totum illud, licet non expresse, virtute est ab Ecclesia probatum. Vnde si connexio sit euidens, & necessaria, etiam doctrina erit certa, saltem in ratione conclusionis Theologicæ: si verò sit tantum probabilis, in eo etiam gradu erit semper Augustini doctrina præferenda tanquam definitionibus Ecclesiæ magis consentanea, vt mox dicemus.

17.
*Vestigij
Aug. in hac
materia om-
nino inha-
rendum.*

Etenim ulterius addimus, quidquid in hac materia Augustinus vt certum asseruit, & ad dogmata fidei pertinens, à quolibet prudente, & erudito Theologo esset tenendum, ac defendendum, etiam si non certo constet, esse ab Ecclesia definitum. Tum quia, cum Ecclesia tantum in hac materia detulerit Augustino, vt eius doctrinam in damnandis erroribus gratiæ Dei contrariis sequuta fuerit, magna esset temeritas priuati doctoris, qui Augustino aliquid de gratia Dei, tanquam orthodoxum docenti, contradicere auderet. Præsertim cum tot annis tanta sapientia, tanto ingenio, tanta diligentia, & instantia, & quod caput est, tot Dei donis, & auxilijs præditus pro diuina gratia tuenda, & explicanda laborauerit. Vnde à fortiori sit, credendum omnino esse, nihil in doctrina de gratia Augustini inueniri, quod sano modo intelligi non possit, ita vt saltem probabile non sit, & catholicæ doctrinæ non aduersetur. Hoc magis in particulari constabit ex discursu materiæ; nunc in generali ex eisdem principijs, eademque Ecclesiæ autoritate probatur. Nihil enim tam admirandum, & suspiciendum Ecclesiæ reddidit Augustinum, quam de gratia doctrinam; at si in ea tradenda, & explicanda aliquando fuisset in errorem lapsus, multum labefactaretur eius autoritas, immertitoque Ecclesia tam fidenter iudicium eius in hac doctrina tradenda fuisset sequuta, quod impium esset cogitare. Vnde tandem concludo, non tantum in rebus, quas Augustinus certas existimat, sed etiam in his omnibus, quæ simpliciter tanquam vera, & probabiliora constanter, & vbique amplectitur, sententiam eius esse præferendam, nisi communis Patrum, vel Ecclesiæ autoritas obstat videatur, quod raro, vel nunquam continget. Nam si alicubi id occurrerit, explicandus erit Augustinus potius, quam reprobandus.

18.
*Doctrina
August. in q.
de prædesti-
natione
quæ vim
habeat.*

Aduerto tamen, hæc solum nunc à nobis tradi circa doctrinam de gratia, neque oportere ad questionem de Prædestinatione illa extendere, nam propter illas creduntur posita in epistola Cælestini verba illa, *Profundiores autem questiones, &c.* Distinguenda igitur sunt in materia de Prædestinatione duo questionum genera, quædam sunt necessariò connexa cum doctrina de gratia, vt an prædestinatio fundetur in bono vsu solius liberi arbitrij, an primum gratiæ auxilium sit ex gratuita prædestinatione, & similes. Aliæ vero sunt, quæ non tam necessariam connexionem habent cum principijs de gratia ab Ecclesia definitis, vt an electio prædestinatorum ad gloriam sit ex præiudicatis meritis, vel an præscientia conditionata boni vsus liberi arbitrij cum gratia ad prædestinationem supponatur, & similes. In prioribus ergo questionibus sententia Augustini in materia prædestinationis tam certa est, sicut doctrina gratiæ, propter connexionem. In questionibus vero posterioris generis non potest esse tam certa, propter contrariam rationem, & quia Ecclesia directe, & per se nihil ferè de prædestinatione definiuit, nisi in generali, quod detur, & quod sit de bonis, non de malis, & quod in particulari sciri non possit, nisi per diuinam reuelationem. Nihilominus tamen etiam in his posterioribus de Prædestinatione questionibus autoritas Augustini maxima est, propter alias rationes supra factas, & ideo semper à nobis cæteris præferetur.

Opuscula autem Augustini de hac materia quam plurima sunt, & omnibus fere nota. Inter eius verò epistolas præcipue obseruandæ sunt 47. 89. 92. 94. 95. 105. 106. 107. & 143. item in tercio tomo liber de Spiritibus de prærit. & liter. & in 4. liber. 1. ad Simplicij, questione secunda, quam ipse commendat in libr. de Prædestinatione Sanctorum capite quarto, & de Bono perseuer. capite vigesimo. In septimo verò tomo tota posterior pars eius, quæ incipit à libris de Peccator. merit. & remiss. vsque ad finem est de hac materia. Ex illis verò opusculis antiquiora sunt contra Pelagium, Cælestium, Iulianum, & alios, qui integrum Pelagij errorem sequebantur. Contra quos scribere incepit in libris de peccator. merit. & remiss. nulla personarum facta mentione, quia nondum publicè notæ erant, vt ipse dicit libro 2. Retract. cap. 33. postea verò non solum doctrinam impugnavit, sed etiam personas, vt cauerentur, reprehendit, & damnauit, & ad eorum scripta, & obiectiones respondit vsque ad librum de Correctione, & gratia. Vitima vero opuscula, quæ sunt de Prædestinatione Sanctor. & Bon. perseuerant. à Prospero, & Hilario excitatus contra Semipelagianos peculiariter scripsit. Et ideo illi duobus libris, quos in vitima senectute scripsit, quasi testamentum Augustini habentur, & quandam maiorem auctoritatem habent, tum quia post summam, & diuturnam diligentiam, & meditationem illius materiæ fuerunt elaborati; tum etiam quia sicut error ille subtilior erat, ita maiori quodam acumine sunt conscripti. In cæteris autem, tomis 8. & 9. & 10. sæpissime digreditur Augustinus ad confutandos Pelagianos, & veram de gratia doctrinam tradendam exponendo palmas, tum in tractatibus super Ioannem, tum etiam in Concionibus ad populum, ex quibus omnibus, suis locis, quæ opportuna iudicabimus, asseremus. Et quia liber de Gestis Pelagij, ex quo Acta synodi Palæstinæ supra decerpimus, nobis etiam vsui futurus est, & typis non est mandatus; cum reuera sit Augustini, illum tanquam appendicem ad hunc primum librum, ad communem vtilitatem euulgabimus.

Post Hieronymum, & Augustinum ponimus Paulum Orosium eiusdem temporis scriptorem, quem tanquam eruditissimum virum laudat Gelasius Papa in cap. *Sancta Romana*, & præter historiam contra Paganos, alium librum contra Pelagium de libero arbitrio, & gratia edidit. Fuit autem Orosius Hispanus Presbyter, qui à quibusdam Hispanis Episcopis missus est ad Augustinum, vt contra Priscilianistas, & Origenistas doctrinæ auxilium ab eo postularer, vt constat ex eodem Augustino libro 2. Retract. cap. 44. & ex libello Augustino oblato ab eodem Orosio, qui præfertur libro eiusdem Augustini contra Priscilianistas, in quo interrogationibus Orosij Augustinus respondit. Illa vero oblata occasione Augustinus Orosium ad Hieronymum misit, vt ipse testatur in epistola 102. in fine dicens, misisse ad Hieronymum consultatoriam quandam disputationem de origine animæ, *Occasionem quippe ait, cuiusdam sanctissimi, & studiosissimi iuuenis Presbyteri Orosij, qui ad nos ab vltima Hispania, id est, ab Oceanilittore, sola sanctarum Scripturarum ardore inflammatus aduenerat, amittere noluit, cui vt ad illum, (id est Hieronymum) quoque pergeret persuasi.* Vnde idem Orosius in dicto libro de liber arbitrio. circa initium sic inquit, *Latebamego in Bethleem traditus à Patre Augustino, vt timorem Domini discerem, sedens ad pedem Hieronymi.* Hac ergo occasione non solum Pelagij, qui tunc in Oriente versabatur, & omnium, quæ ibi contra illius errores, salua eius persona, acta sunt, magnam habuit notitiam, sed etiam in Africam rediens, quæ gesta in Oriente fuerant, Episcopis narrans, & allatis epistolis confirmans, occasionem præbuit cogensi Africanæ Concilia contra Pelagium, & ipse postea de eadem causa opus proprium scripsit.

Pauld

Paulo post illa tempora, viuent adhuc Augustino, Pelagianis demictis, Semipelagianisque insurgentibus aduersus Augustinum, Hilarius Arelatenſis Episcopus, & Prosper Aquitanus contra illos pro gratia Dei, & pro Augustini doctrina pugnare coeperunt. Ex Hilario verò nullum opus de gratia, vel contra Pelagium extat, præter epistolam ad Augustinum, quæ habetur in septimo tomo ante libros de Prædestinat. Sanctorum. Extat alia epistola Hilarij ad Augustinum, quæ est 88. inter epistolas Augustini, in qua illum excitat ad scribendum contra Pelagij errores, qui tunc Sicilia disseminari coeperant: cuius petitioni Augustinus in epistola octuagesima nona satisfaciit. Verumtamen an ille Hilarius vnus & idem fuerit, vel distincta persona, mihi exploratum non est. Nam quod diuersi fuerint, videtur fieri verisimile; tum quia hic ex Gallia, ille ex Sicilia scripsit ad Augustinum: tum etiam quia Hilarius Siculus multo ante Arelatenſem ad Augustinum scripsit: ille enim scripsit in principio Pelagianæ hæresis, quando Pelagius Romæ detectus hæreticus in Siciliam abiit, & inde Palæstinam; at vero Hilarius Arelatenſis post decem, vel plures annos scripsit ad Augustinum fere iam extincta Pelagiana hæresi, & Semipelagianismo inchoante; tum denique quia Hilarius ille, qui epistola 88. scripsit ad Augustinum, aperte significat se non cognouisse de facie Augustinum, alter vero Hilarius in sua epistola, Augustini discipulum se aliquando fuisse, & cum eo conuersatum esse aperte testatur, doletque quod à præsentia Augustini exulare coactus fuerit, ubi salubribus eius verbis nutriebatur. Fateor tamen hæc indicia non cogere, vt duos Hilarios illos fuisse dicamus. Nam potuit idem, licet esset Gallus, in iuuentute Siciliam adire, ibique aliquandiu inhabitare, & inde Augustinum consulere circa errores Pelagianorum, postea vero recepto Augustini responso, desiderio audiendi illum in Africam transire, & aliquo tempore sub disciplina Augustini versari, actandem in patriam redire, ibique pro gratia Dei contra Semipelagianos pugnare, & ea occasione ad Augustinum scribere. Denique verisimile est, alia opera in eadem causa scripsisse. Nam de illo refert Ado in Martyrologio die 5. Maij, fuisse magnum Doctorem, & præclarissimum virum, & scripsisse varia opera ingenio immortalis ad multorum vtilitatem. Idemque fere habet Gennadius in libro de Viris illustribus in Hilario. Vnde cum illo tempore defunctio gratiæ contra Semipelagianos maxime esset necessaria, verisimile est, multa ex illis operibus de hoc argumento fuisse, quamuis cum multis alijs extenderint.

Prosperi autem præter epistolam, quam cum Hilario ad Augustinum scripsit, de qua multa in superioribus dicta sunt, alia multa opera de gratia Dei habemus, in quibus præcipue Semipelagianos exagitat, sed obiter, & à fortiori Pelagianos conuincit, & confundit, nimirum libros duos de Vocat. gent. qui falso antea tribuebantur Ambrosio, libros quatuor responſionum ad obiectiones contra Augustinum, Gallorum, Vincentij, Genuesium, & Celsiani. Item duas epistolas, vnā ad Rufinum, alteram ad Demetriadem, & librum sententiarum, quas ex Augustini scriptis collegit, & carmen breue, quod epitaphium Pelagianæ hæresis inscribit, & aliud prolixius de Ingratis. Præter alia, quæ vt minister Apostolicæ Sedis cum Cœlestino præferti, & Leone I. in defensionem Augustinianæ doctrinæ de gratia contra Pelagium, magno fidei zelo, magnoque ingenio, & diligentia elaborauit. Semperque fidelissimus Augustinianæ doctrinæ defensor, ac defensor fuit. Vt ipse in Præfatione responſionum ad Gallos, & in epistola ad Rufinum, & sæpe alijs, & verbis confiteatur, & factis exequitur.

Quapropter inter omnes Patres, qui post exortos Semipelagianos pro gratiæ Dei scripserunt, Prosper maximam auctoritatem post Augustinum obtinuit, & sane merito. Tum quia eodem tempore, & à principio illius erroris, contra illius auctores adhuc viuentes, Celsianum, & Vincentium scripsit, & acerrime, magnoque ingenio, & verborum pondere disputauit. Tum etiam quia Augustino valde affectus, & in eius doctrina plurimum versatus non solum à vestigijs eius non recedit, verum etiam illius affectum, & ingenium quodammodo videtur induisse. Tum denique quia per plures annos huic studio, & defensionem totus incubuit, idque (vt ipse testatur in Præfatione ad obiectiones Vincentianas) ex Apostolicæ Sedis auctoritate, quod munus magna fidelitate, & diligentia exercuit. Accedit, quod ipsis Pontificibus maxime probatus fuit. Nam prius simul cum Hilario Cœlestinum adiit, vt Augustinum propugnaret, & in eius defensionem epistolam à Cœlestino ad Episcopos Gallie obtinuit, in cuius initio Cœlestinus ipse studium Prosperi, & Hilarij laudat, & in fine quædam capitula de gratia illi epistolæ adiunguntur, quæ à Prospero edita esse creduntur, & vel ab ipso Cœlestino simul fuerunt probata, & missa, vel tacito consensu Ecclesiæ ita probata sunt, vt certam auctoritatem obtinuisset videantur. Postea vero Leoni Papæ in conscribendis epistolis decretalibus operam dedisse, plures auctores referunt. Vnde, vt supra dicebam, Canones Concilij Araulicani operam eiusdem Prosperi conscripti creduntur, quod etiam stylus eorum suadet. Denique Gelasius Papa in c. Sancta Romana, opera Prosperi inter ea, quæ Ecclesiæ recepit, numerat, eumque virum religiosissimum appellat.

Quamuis autem tempore Leonis Papæ, seu Prosperi, qui sex annis post Leonem mortuus est, Semipelagianus error extinctus esse legatur, nihilominus tamen sopitus potius, quam radicitus euulsus fuisse videtur. Nam statim Faustulus Prosperi in Regiensi Episcopatu successor verbis, & scriptis errorem illum defendere aggressus est, vt supra vidimus. Hac ergo occasione plures alij Patres illius temporis egregia opera de diuina gratia ediderunt. Et in primis refertur Casarius Arelatenſis, de quo Baronius Anno 490. num. 12. & sequentibus ait, scripsisse librum de gratia, & libero arbitrio, vt ipse coniectat, occasione librorum Faustuli, & ad confutandos illos. Refertq; Gennadium ita de Casario cap. octuagesimo sexto de Viris Illustribus scribentem. Casarius Arelatenſis Episcopus doctrinā celebris sanctitate conspicuus, ad Felicem Romanum Pontificem de Gratia, & libero arbitrio librum scripsit, quem agnitus ipse Felix non solum probauit, sed, & scripta de eo Epistola, confirmauit, vulgandumque vbique curauit: non extat ille quidem, sed quantum fuerit, ex Romani Pontificis addita illa epistola quod de alijs hactenus non meminimus factum possumus opinari. De eo enim apud Gennadium B. hæc leguntur. Casarius Arelatenſis vrbis Episcopus, vir sanctitate, & virtute celebris, scripsit egregia, & grata valde, & monachis necessaria opuscula. De gratia quoque & libero arbitrio edidit testimonia diuinarum Scripturarum, & sanctorum Patrum iudicijs munita, ubi docet, nihil hominem de proprio agere aliquid boni posse, nisi eum diuina gratia præuenierit. Quod opus etiam Papa Felix per suam epistolam roborauit, & in latius promulgauit. Quod quidem caput in cathalogo Gennadij, qui in fine primi operum Hieronymi habetur, non extat, & ideo minus certum est, licet absque dubio ex alia editione Baronius illud retulerit. Item quod ibi Baronius coniectat, factum esse sub Felice III, postea in Appendice ad tomum decimum, dicit factum esse sub Felice IV. fere post quadraginta annos, Quare non potuit ille liber scribi à Casario contra Faustulum, quia iam diu præcesserat, & verisimilius est, eo iam tempore fuisse mortuum. Multoque minus id consistere poterit, si verum est, quod Triche-mius putat, Casarium Arelatenſem Ecclesiasticum scriptorem Anno Domini 670. floruisse, quod sequuntur author summæ chronographi, in primo tomo

Ado in Chron. Gennad. de Vir. illust. Triche-m. in pro. Surus die 25. iunij.

24.

De Casario eiusque operibus, & auctoritate.

B.

De scripto-rib. Eccles. 89

operum Canisij, & author Præfation. ad Homilias Cæsarij in tomo secundo Bibliothec. & sane consequenter, nam si illæ homiliæ Cæsarij sunt, necesse est, post 600. annum floruisse; nam in 42. allegat Gregorium, & Ildorum. Sed cum ex Concilio Arelateni 3. in quo Cæsarius præfedit, constet, illum vixisse tempore Leonis, & ex Concilio Agathensi, cui etiam præfuit, pateat vixisse sub Symmacho, inter quos Felix III. vixit, verisimilius est misisse librum, quem de gratia scripsit ad Felicem III. qui usque ad 491. vixit, quo tempore scripsit etiam Faustus, & ita optime potuit Cæsarius primus omnium de gratia contra Faustum scripsisse, eius tamen opus, licet Trithemius dicat extare, ad nostra tempora non peruenit.

25.
De Fulgentio, e in operibus & auctoritate.

Idem nobis contigit de libris septem, quos Fulgentius contra Faustum scripsit, ut in vita eius capite vigesimo octavo, Felicianus Episcopus eius successor refert, cuius verba, quia rationem optimam scribendi contra Semipelagianos declarant, hic adnotabo, ait enim: Ita erat notior omnibus gentibus, ut duo libri, quos Faustus Episcopus Galliarum contra gratiam subdolo sermone composuit, fauens occulte Semipelagianis, sed catholicus tamen volens videri, Constantinopoli offensi, a plurimis fratribus ad Beatum Fulgentium probandum dirigeretur. Quibus ne occultum serperet virus, septem libris ipse respondit: plus laborans exponere, quam conuincere, quia dubios sermones eius exponere, hoc erat delirantis argumenta conuincere. Magnus plane huius operis labor, mercedem debitam citosuscepit, protinus est longissima captiuitatis catena desrupta. Quos libros se vidisse, & legisse testatur Ildorus de Viris Illustribus capite decimo quarto, dicens. Fulgentius Afer Ecclesie Rustensis Episcopus, in confessione fidei clarus, in scripturis diuinis copiosissime eruditus, in loquendo quoque dulcis, in dicendo, ac disserendo subtilis, scripsit multa. E quibus legimus de Gratia tri. libero arbitrio libros responsionum septem, in quibus Fausto Gallie Regiensis vrbis Episcopo Pelagiana prauitati consentienti respondens, obnititur eius profundam destruere calliditatem. Præter hos etiam referuntur alij libri de Gratia scripti à Fulgentio, addit enim Ildorus. Extant & duo eiusdem libri de veritate prædestinationis ad Episcopos missi, in quibus demonstratur: quod gratia Dei in bonis voluntatem humanam præuenit, & quod Deus quoslibet prædestinationis sua munere iustificans prælegit, quosdam vero in suis reprobis moribus occulto quodam iudicio derelinquit. Et fortasse de eisdem libris loquitur Felicianus dicto capite vigesimo octauo, cum inquit. Testimonia quoque prædestinationis, & gratie differentias cupientem nosse salubriter disputans, docuit. Sed neque hi libri extant, nisi forte illi contineantur in libro primo ad Monimum, qui totus est de Prædestinatione, & gratia. Præterea in epistolis suis doctrinam catholicam de gratia sæpe inculcat, præsertim in epistola secunda ad Gallam capite vigesimo, & vigesimo primo, & epistola 3. ad eandem capite 3. 20. & sequentibus, & epistola 4. ad Probam, fere per totam, præcipue capite 2. & 8. Proprie verò, & ex instituto disputauit de gratia contra Semipelagianos in libr. de Incarnat. & gratia ad Petrum, à capite duodecimo, quod opus vnum est ex præcipuis contra Semipelagianos, & post Augustini, & Prosperi opera maximi ponderis, & auctoritatis mihi esse videtur, & ita illius sententijs frequenter vtetur. Quamuis enim liber ille Fulgentio adscribatur, quia (ut creditur) ab illo fuit conscriptus, quod & stylus, & eruditio illius ostendit, nihilominus sub nomine quindecim Episcoporum, qui in eius initio nominantur, missus est, vnde ab omnibus fuit probatus, ut dici posset quandam Concilij prouincialis vim, & auctoritatem habere.

Opus Fulgentij, quod post August. & Prosperi. maximam auctoritatem habet.

26.
De Petro Diacono eiusque scriptis.

Fuerunt autem illi Africani Episcopi ad scribendum prouocati, & rogati à Petro Diacono cum alijs viris Catholicis Orientalibus, qui ex Oriente Romanam missi fuerant, ut fidem suam de Incarnatione, & gratia contra Nestorianos, & Pelagianos profiterentur. Qui cum iam Romam peruissent, vtile, &

necessarium iudicarunt ad Africanos Episcopos suam fidem de eisdem mysterijs mittere, & ab eis in eadem causa responsum postulare. Et hac occasione Petrus Diaconus, qui inter eos, vel præcipuus, vel doctor fuisse videtur, scripsit librum de Incarnatione & gratia, qui ante libros Fulgentij inter opera eius habetur, in cuius tribus vltimis capitibus vehementer exagitat Semipelagianos, ut in superioribus attigimus, & veram de gratia doctrinam sapienter exponit, ideoque inter gratiores antiquos de Gratia Scriptores hic Petrus numeratur. Atque hi fuisse videntur antiqui Patres, quos omnes in secundo quid scripsi ordine supra posito collocamus, quia Pelagianis, & Semipelagianis insurgentibus. vel pullulantibus resistunt, & contra illos scripserunt. Atque his aliqui annuerant Ioannem Maxentium Orientalem Monachum, qui in prima sua professione fidei, & in responsione ad epistolam Hormisdæ ad Possessorem orthodoxe doctrinæ de gratia explicat, & Semipelagianos acriter infectatur. Sed hic author à nobis prætermittitur, tum quia non catholicus, sed Eutichianus fuisse creditur, tum etiam quia in illa responsione ad Hormisdam grauiter peccat contra Hormisdam Pontificem, licet in doctrina de gratia revera non erret, ut in superioribus, tractando de libris Faustij, satis adnotatum est.

Post illa vero antiqua tempora, in quibus controuersia cum Pelagianis vixit, multi etiam grauissimi Patres eandem catholicam de gratia doctrinam, quidem breuiter, & per occasionem in scriptis suis tradiderunt, alij vero ex professo propria de diuina gratia opuscula reliquerunt. Inter priores ponimus in primis Ildorum, qui præterquam quod inter hæreses Pelagianam numerat, quia liberum arbitrium gratiæ præferret, & Fulgentium, & alios Patres contra Pelagium scribentes mirifice laudat, in libro 2. Sentent. capite 5. & 6. & in lib. de Different. Spiritual. capite 27. summam catholicam doctrinam de gratia, & prædestinatione colligit. Illa vero loca quoad aliqua verba expositione indigent, quam postea suis locis trademus. Deinde notari potest insignis locus Damasceni libro secundo de Fide capite 29. & 30. ubi doctrinam de præscientia, prædest. & gratia breuiter complectitur. Beda etiam in Præfatione ad Cantica, egregiam habet disputationem contra Iulianum Pelagianum, qui eo prætextu librum Canticorum exposuerat, ut ab humano amore, & feæ voluptate illum discerneret, cum tamen revera ad suum errorem confirmandum id fecisset. Et in reliquis operibus suis passim sententijs August. vtitur, & eodem modo scripturas exponit, quæ de gratia Dei loquuntur.

In posteriori ordine ponimus in primis Anselm. in libr. de Concord. prædestinationis, & gratiæ cum libero arbitrio, præter ea, quæ in alijs opusculis, & in expositionibus Epistolarum Pauli consentaneè ad Augustinum docet. Deinde Bernard. libr. de Grat. & liber. arbit. ut alios plures omittam, quos late refert Coccius tomo primo Thesaur. libro primo, articulo quarto. Solum hoc loco D. Thom. adiungimus, quia sicut in explicandis fidei mysterijs cæteris scholasticis Theologis antefertur, & primis Ecclesiæ Doctoribus comparatur: ita in illustrandis difficillimis de gratia, & libero arbitrio controuersijs, ipsi Augustino eum supparem reputamus. Nam & illius doctrinæ sectator est, ac defensor acerrimus, & in rebus obscuris, & ambiguis mentis eius est diligentissimus indagator, & fidelissimus interpres. Quapropter, cum in alijs lucubrationibus nostris, ac theologicis disputationibus D. Thomam semper, tanquam primum ducem, & magistrum habuerimus, eiusque doctrinam pro viribus intelligere, defendere, ac sequi conati fuimus, in præsentis opere multo maiori studio, & affectu id præstare curabimus: speramusque cum diuino auxilio consequuturos esse, ut à vera

Maximius
scripsi

27.
Vita Patrum Sanctorum maxime qui gratiam tuendam.
De Ildoro.

De Damasceno, locus insignis.

Venerabilis Bedæ dispositus.

28.

D. Thomam D. August. desinere.

à vera eius mente, atq; sententia in nulla re graui, aut alicuius momenti discédamus, non ex nostro capite, sed ex antiquis eius expofitoribus, ac fèctatoribus, & vbi illi defuerint, ex varijs eiusdem locis inter fe collatis eam eliciendo. Quia verò vt homines interdum ab fècupo errare possumus. quidquid in hoc opere dixerimus, Apostolicæ Sedis Iudicio humiliter fubijcimus.

C A P V T VII.

De libro D. Augustini de Gestis contra Pelagium in Concilio Palestino, per 22. capitula distributo.

Monitum Lectorem volumus opus hoc de Gratiæ editione posthumum, multo ante annum 1614. scriptū fuisse ab auctore, quod ergo hodie Augustini operibus Parisijs excussis prædicto Anno 1614. Liber de Gestis Pelagij insertus circumferatur, neque veritatem eleuat eorum, quæ hoc in capite præfatur Suarius, neq; deprimit vtilitatem, sed potius mutuam sibi Parisiensis, Conimbriensisque editiones auctoritatem conciliant.

DE Actis in hoc Concilio multo tempore fuisse Augustinum sollicitum, eaque vahementer desiderasse, & petiisse, ex epistol. eius 252. ad Ioannem Hierosolymitanum manifestum est: tandemque illa obtinuisse, & super illa librum quendam ad venerabilem Senem Aurelium scripsisse, ipse testatur libr. 2. de Peccat. orig. capite 14. & in libr. 2. Retract. capite 47. vbi causam addit, ne illo (id est Pelagio) quasi absoluto, eadem quoque dogmata putarentur iudices approbasse,

quæ ille, nisi damnaasset, nullo modo, nisi damnatus, exisset. Hic ergo liber hætenus desiderabatur, quia inter opera Augustini typis mandata non continetur, ante paucos vero Annos primum inuentus est in Bibliotheca manu scripta Abbatiae Sancti Bartholomæi Fesularum Canonicorum Regularium Lateranensium, & postea alius liber omnino similis inuentus dicitur Florentiæ in Bibliotheca magni Dicis, vt à viro quodā nobili, docto, ac fide dignissimo accepi, de cuius manu exemplar habui, quod fidelissimè transcripsi. Cumque illum attente legissem, non solum ex indicijs, ac coniecturis probabilibus, & ex graui hominis auctoritate, sed etiam ex phrasi, & discursu libri, & Augustini opus esse, eiusque ingenium præ se ferre, & doctrinam continere, manifestè comperi. Et quoniam ad huius nostri operis perfectionem vtilissimum, ac fere necessarium esse existimamus, & an ab alijs promulgandus sit ignoramus, illum hoc loco præmittendum duximus, nihil omnino de verbis Augustini immutando. Quia vero in eodem exemplari varix interdum lectiones notabantur, quæ nobis magis placuerit, in textu ponemus, alias, vbi res clara videbitur, omitemus, vbi vero fuerit dubia in marginem reijciemus, & cur vnā præ alijs eligamus, interdū proferemus. Vbi deprauatus videbitur textus nihil immutabimus, illius tamen correctionem, quam aptiorem iudicauerimus, adnotabimus. Simili ratione cum in eodem exemplari liber hic in capita diuisus sit, & diuisio non videatur ab Augustino facta, quia multis in locis minus apta, minusque rationi consentanea nobis visa est, alio commodiori modo capita diuidemus, semper tamē antiquam diuisionem in margine adnotabimus. Ac denique vbi opportunum videbitur, breue aliquod scholium literis A. B. &c. indicatum ad maiorem rei declarationem, aut confirmationem adijciemus. Liber igitur sic habet.

